

VaaliJala
S♥*dämellä* **114** vuotta

OT-webinaari 30.9.2021

Ilkka Fritius, kuntayhtymän johtaja

Esityksen sisältö

1. Vaalijalan jäsenkunnat ja kumppanit
2. Toimintasektorit ja palvelukapasiteetti
3. Erityishuollon luonne
4. OT-asiakkaat
5. Erityisosaamisen perusta
6. Erityispalvelut jatkossa lainsäädännössä
7. Vaalijalan arvot

Jäsenkunnat ja kumppanit

- Vaalijala on Savon erityishuoltoapiiri, jolla on jäsenkuntiensa kanssa rinnakkainen erityishuollon järjestämisvelvollisuus
- Kotipaikka on Pieksämäki (Etelä-Savon hyvinvointialue), jäsenkuntia on 33
- Puitesopimuskuntia ja -kuntayhtymiä 10, vaativimpia kuntoutuspalveluja myydään 16 maakuntaan ympäri Suomea
- Asiakaslähetteet vammaispalveluista, erikoissairaanhoidosta, lastensuojelusta ja THL:stä
- Keski- ja Itä-Suomen YTA-alueen toimija

Vaalijalan toimintasektorit

1. Nenonpellon yksiköt (noin 650 työntekijää)
2. Asiantuntijapalvelut (noin 80 tt)
3. Perusopetus (noin 30 tt)
4. Asuminen ja tekeminen (noin 560 tt)
5. Tukipalvelut (noin 80 tt)

hallinto, kiinteistöpalvelut, ict, ravintopalvelut

Sektorit 1,2 ja 3 muodostavat **osaamis- ja tukikeskuksen**

Työntekijöitä yhteensä noin **1400**

Palvelukapasiteetti

- Kuntoutuspaikkoja käytössä yhteensä 170, lasten ja nuorten kuntoutus **77** paikkaa. Jonossa kuntoutukseen noin 40 henkilöä <- vasteaika pidentynyt
- Sateenkaaren erityiskoulu Pieksämäellä
 - keskimäärin 85 oppilasta perusopetuksessa, VAATU-koulu
- Asumispalvelut 22 kohdetta+perhehoito, 400 asiakasta
 - Etelä-Savossa 11 kohdetta
 - Pohjois-Savossa 10 kohdetta
 - Keski-Suomessa 1 kohde
- Tekeminen yli 20 yksikössä, (osallisuus, päivätoiminta) asiakkaita 540 - Yksiköitä kolmessa maakunnassa

Vaalijalan palvelut valtakunnallisia

	2017	2018	2019	2020	01-08/2021
• Pohjois-Savo	42 %	41,4 %	36,0 %	33,5 %	36,1 %
• Etelä-Savo	38 %	36,9 %	34,3 %	29,3 %	26,1 %
• Keski-Suomi	10 %	11,0 %	12,6 %	12,6 %	11,6 %
• Pohjois-Karjala	3 %	2,0 %	1,1 %	2,1 %	1,5 %
• Muut (12 kpl)	7 %	8,7 %	16,1 %	22,8 %	24,6 %

Kuntoutuksesta euroina noin **60 %** oli valtakunnallista palvelutoimintaa vuonna 2020. Kuluvana vuotena osuus on kasvanut.

Erityishuollon luonne palvelukentässä

- Erityishuollon vaativat hoito- ja kuntoutuspalvelut ovat palveluja, jotka tuotetaan lain kehitysvammaisten erityishuollosta (23.6.1977/519) mukaisena laitoshoitona tai sisällöllisesti niihin rinnastettavana avopalveluna (esimerkiksi Eteva kuntayhtymä).
- Asiakas on vaativien erityishuollon palvelujen tarpeessa silloin, kun terveyshuollon palvelut tai muut sosiaalihuollon palvelut eivät ole hänelle riittäneet.
- Palvelujen saanti **EI** perustu diagnoosiin
- Vaalijala yksi palvelujärjestelmän perälaudoista

Vaativan erityishuollon riittävyys

- Asiakkaiden tarve näihin palveluihin alkaa tyypillisesti 5 – 60-vuoden iässä. Vaikeiden somaattisten sairauksien tai vammojen kohdalla tarve voi alkaa aiemmin. Miespuolisten asiakkaiden osuus on noin 70 %.
- Palvelujen kapasiteetti Suomessa syksyllä 2021 on yhteensä 524 paikkaa ja tuottavia organisaatioita on 14, jotka kaikki ovat julkisia.
- Palvelujen kysyntä Suomessa ylittää palvelukapasiteetin, tilanne on tänä vuonna erityisen huono

Vaalijalan OT-asiakkaat 1/2

Yhteisiä nimittäjiä

- oppivelvollisilla koulupudokkuus (väkivaltaisuus), usein traumataustaa (kiintymyssuhteet)
- laaja-alaiset oppimisvaikeudet ja
- puutteelliset kognitiiviset taidot yhdistyneenä kehittymättömiin tai häiriintyneisiin **vuorovaikutustaitoihin**
- väkivalta ja itsetuhoisuus (opittuna?)
kommunikaatiokeinona
- hyvin heikko resilienssi

Vaalijalan OT-asiakkaat 2/2

- Autismin kirjon lapsia ja nuoria
- Vahvaa psykososiaalista tukea tarvitsevat lapset ja nuoret
- Kohonneen turvallisuusriskin asiakkaat
 - Toistuvia väärinkäytöksiä, usein esitutkinta jää tekemättä
 - Rikoksiin syyllistyneet kehitysvammaiset (THL viranomaisen)
- Tahdosta riippumattoman hoidon asiakkaat, joiden määrä lisääntynyt
- Ikäraajaukset soveltuvat huonosti asiakaskuntaamme

Vaalijalan erityisosaamisen perusta

- Vaalijala on syventänyt vuosia osaamistaan vastata edellä kuvattujen asiakkaiden ja heidän perheidensä palvelutarpeisiin
 - Oppiva organisaatio – Organisaation muisti
 - Osaaminen ei ole vain yksittäisissä työntekijöissä
 - Jatkuva vuosia kestänyt täydennyskoulutus
- Rinnakkain toimiva arjen **ainutkertaisen laaja moniammatillisuus** on osaamisen perusta, sen osia ovat:
 - Lääketiede ja kuntoutusosaaminen
 - Laaja-alainen kommunikaatio-osaaminen
 - Terapeuttiset menetelmät
 - Sosiaalityö ja ohjaus
 - Psykologia
 - Erityispedagogiikka

Korjaavasta ennakoivaan

- Vaalijalan resursseista noin 80 % on kiinnitetty korjaaviin palveluihin, tilanne on pysynyt viime vuodet ennallaan
- Tulevaisuuden sote-keskuksessa tulee pystyä ennakoimaan hyvin asiakkaidensa ja heidän perheidensä tulevaisuutta erilaisten skenaarioiden kautta – Toivotaan, toivotaan mentaliteetti pitää olla historiaa
- Erityispalvelujen keihään kärki tulee olla työssä mukana
- Asiantuntijoita on jatkossakin YTA:ssa niukasti, joten osaamisen saaminen työ edellyttää liikkuvuutta ja digitalisaatioita
- Vaalijalalla on pitkäaikainen kokemus liikkuvuudesta ja nyt myös etätyöskentelystä

Erityispalvelut tulevassa lainsäädännössä

- Vammaisten saamista palveluista huomattava osa tullaan tuottamaan sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina
- Kehitysvammalaki tullaan kumoamaan tulevina vuosina, kun saadaan säädettyä itsemääräämisoikeutta ja sen rajoitusedellytyksiä koskeva laki ns. IMO-laki.
- Huomattava osa kehitysvammalain palveluista tulee sijoittumaan uuteen vammaispalvelulakiin, mutta ei vaativimmat palvelut
- Tällä hetkellä pohditaan siitä, minkä lain perusteella tuotetaan mm. Nenonpellon yksikköjen palvelut tulevaisuudessa.

Vaalijalan arvot

- **Ymmärtäminen ja vuorovaikutus**
 - Jokaisella ihmisellä on oikeus tulla ymmärretyksi ja ymmärtää, mitä hänen ympärillään tapahtuu. Silloin kun puhetta ei ole, käytössä ovat puhetta korvaavat muut kommunikaatiokeinot
- **Vastuullisuus**
- **Osaavuus**

www.vaalijala.fi www.facebook.com/vaalijala

www.instagram.com/vaalijalainsta/

www.aidostileveammathartiat.fi